

Beursgekte en varieté in het échte Barcelona

Narcís Oller: *Goudkoorts*.

Uit het Catalaans vertaald door Frans Oosterholt. Menken Kasander & Wigman, 611 blz. € 34,50

Lluís-Anton Baulenas:

***Het geluk*.** Vertaald door Pieter Lamberts en Joan Garrit. Signature, 413 blz. € 22,95

Dit najaar was de Catalaanse literatuur eregast op de Frankfurter Buchmesse en dat zal mede de reden zijn waarom er nu meer vertalingen uit het Catalaans verschijnen dan gebruikelijk. In nogal wat van die romans wordt de bewogen geschiedenis van Barcelona opgehaald, zoals eerder het geval was in de mega-bestseller *De schaduw van de wind* van Carlos Ruíz Zafón en het nogal kitscherige middeleeuwen-verhaal *De kathedraal van de zee* van Ildefonso Falcones.

Een echte historische roman over Barcelona is het realistische epos *Goudkoorts* van Narcís Oller, dat tussen 1890 en 1892 in delen gepubliceerd werd. Het boek is

gesitueerd in de hectische jaren 1880-1881, waarin een de stad bevangen werd door een beursgekte die niet onderdoet voor de internethype van het vorige decennium. Van de ene dag op de andere werden fortuinen gemaakt en weer verloren toen de *bubble* barstte.

Zo vergaat het ook de voormalige timmerman Gil Foix, Ollers hoofdpersoon, die zich opwerkt tot een ware tycoon met speculaties rond wat dan als de ultieme spoorweglijn. Even diep is zijn val, wanneer de beurs zich tegen hem keert en bijna al zijn zakenvrienden en protégés zich als lijkenpikkers ontpoppen. Oller weet van de machinaties waarmee ieder tracht zijn eigen faillissement op anderen af te wettelen een spannend verhaal te maken, waarin de aanvankelijk nogal vlakke Foix een tragische dimensie krijgt.

Goudkoorts boekstaaft een felbewogen fase uit de wordingsgeschiedenis van het moderne Barcelona, waarbij vooral de (soms vluchtige) rijkdom in de stad aandacht krijgt. De hedendaagse schrijver Lluís-Anton Baulenas kiest in zijn roman *Het geluk* de andere kant van de stad. Zijn

boek speelt drie decennia later (in 1909) en in Barcelona worden op grote schaal nieuwe wijken aangelegd om de sterk gegroeide bevolking te huisvesten. Politiek gist het. Anarchisten plegen aanslagen, de regering bereidt een oorlog in Noord-Afrika voor en het ongenoegen onder de bevolking barst uit in de beruchte 'tragische week' van Barcelona.

Tegen die achtergrond ontrolt zich het verhaal van de variété-artieste Nonnita Serrallac, die op een kwade dag de man terugziet die haar jeugd verwoestte. Hij is de jongste telg uit een geslacht van succesvolle misdadigers dat inmiddels de sprong naar even gefortuneerde als respectabele chic gemaakt heeft. Zij voert haar wraakneming met mathematische precisie uit, in een wereld van lompenproletariaat, kinderprostitutie, gangsterdom en behoeftigheid.

Beide romans bieden een geheel verschillende blik op het Barcelona van rond de eeuwwisseling, dat door Eduardo Mendoza twintig jaar geleden in ál die aspecten al werd opgeroepen in zijn magistrale *De stad der wonderen*. Daartegenover valt vooral *Het geluk*, met zijn cliché-

matige dramatiek en ongeloofwaardige happy ending, in het niet. Ollers *Goudkoorts* heeft daarentegen de charme van het ooggetuigenverslag behouden: de schrijver werd zelf door de beurshausse meegesleurd. Het boek geldt als een van de baanbrekende romans in de Catalaanse letteren, die juist in diezelfde periode tot bloei begonnen te komen.

Zo beroemd als zijn Madrileense tegehanger Benito Pérez-Galdós of de Franse naturalistische reus Emile Zola is Oller nooit geworden – al was het maar omdat zijn oeuvre in omvang niet in de schaduw kan staan van beide veelschrijvers. Maar vooral in het tweede deel van *Goudkoorts* weet hij de gecompliceerde manipulaties van het beursleven soepel te laten samenvloeien met de psychologische subtiliteiten van de hoofdrolspelers – en daar moet een realistische roman het uiteindelijk van hebben.

GER GROOT

Lluís-Anton Baulenas treedt vanavond op tijdens een symposium in het Van Gogh Museum in Amsterdam. Zie <http://utrecht.cervantes.es>